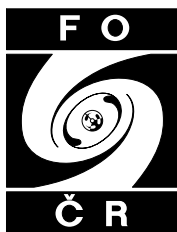

58. ročník

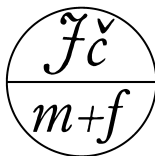
FYZIKÁLNÍ OLYMPIÁDY

ve školním roce 2016 – 2017

Úlohy pro kategorie E a F

<http://fyzikalniolympiada.cz>

Hradec Králové 2016

FYZIKÁLNÍ OLYMPIÁDA – leták pro kategorie E a F

58. ročník soutěže ve školním roce 2016 – 2017

Fyzikální olympiáda (FO) patří k předmětovým soutěžím s nejdelší tradicí. Její první ročník proběhl v bývalém Československu již ve školním roce 1959/60 a od školního roku 1963/64 byla soutěž rozšířena o kategorii určenou žákům základních devítiletých škol. FO organizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky ve spolupráci s Jednotou českých matematiků a fyziků. Soutěž je dobrovolná, probíhá na území České republiky jednotně a řídí se platným organizačním řádem (<http://fyzikalniolympiada.cz/dokumenty/organizacni-rad-fo.pdf>). Kategorie E je určena žákům 9. tříd základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií, kategorie F je určena žákům 8. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií.

Termíny pro školní rok 2016 – 2017

Ukončení školního kola kategorií E a F:	středa 8. 3. 2017
Okresní kola kategorií E a F:	čtvrtek 23. 3. 2017
Krajská kola kategorie E:	pátek 28. 4. 2017

První (školní) kolo soutěže

- Soutěžící mají za úkol vyřešit sedm úloh. Doporučujeme, aby část podle dohody s učitelem odevzdali dříve (např. tři úlohy do konce listopadu 2016)
- **Za úspěšného řešitele prvního kola je považován soutěžící, který byl hodnocen v pěti úlohách alespoň 5 body za každou úlohu a zároveň řešil experimentální úlohu** (třeba i neúspěšně).
- Za každou úlohu lze získat nejvýše 10 bodů, bodování jednotlivých kroků nebo částí je uvedeno v autorském řešení, které učitelé získají od referenta FO na škole, případně od okresní komise FO (v případě potřeby je možné se obrátit i na krajskou nebo ústřední komisi).
- Plný počet bodů dostává řešitel, jestliže je úloha či její část řešena zcela bez chyb, nebo se v řešení vyskytují pouze drobné formální nedostatky, při neúplném nebo nesprávném řešení je přidělena odpovídající část bodů.
- Protokol o řešení má obsahovat fyzikální vysvětlení, z něhož jasně vyplývá myšlenkový postup při řešení daného problému.
- Řešení úloh prvního kola opraví učitel fyziky společně s referentem FO na škole, který navrhne úspěšné řešitele k postupu do druhého (okresního) kola a odešle opravené úlohy všech řešitelů společně s návrhem postupujících příslušné okresní komisi FO.

Druhé (okresní) kolo soutěže

- Druhé kolo se uskuteční v místě určeném příslušnou okresní komisí FO.
- O zařazení řešitele do druhého kola soutěže rozhodne okresní komise FO po kontrole opravených úloh školního kola a sjednocení klasifikace.

- Pozvánku do druhého kola soutěže dostanou soutěžící prostřednictvím školy.
- Ve druhém kole je úkolem soutěžících vyřešit čtyři teoretické úlohy, které zajišťuje jednotně pro celou republiku ústřední komise FO.

Třetí (krajské) kolo soutěže kategorie E

- Do třetího kola, které je organizováno pouze v kategorii E, jsou vybráni nejlepší účastníci druhého kola; o jejich zařazení rozhoduje pořadatel třetího kola (většinou krajská komise FO) a žáci jsou pozváni prostřednictvím školy.

Kontakty a podpora on-line

Texty úloh všech kol soutěže a po ukončení kol i instruktážní řešení lze nalézt on-line na stránkách soutěže:

fyzikalniolympiada.cz

Tam lze také najít diskusní fórum a seznam adres krajských komisí FO s odkazy na jejich internetové stránky. V případě potřeby nás můžete také kontaktovat e-mailem na adrese fo@uhk.cz.

Pokyny a doporučení pro vypracování úloh

Na první list řešení každé úlohy napište záhlaví podle následujícího vzoru:

Jméno a příjmení:	Kategorie E/F:
Třída:	Školní rok:
Škola:	I. kolo:
Vyučující fyziky:	Hodnocení:
Okres:	Posuzovali:
Úloha č.:	

- Texty úloh neopisujte, vysvětlete však použité označení, k označení veličin používejte obvyklé značky, které užíváte ve výuce fyziky.
- Zapište podrobný protokol o řešení úlohy, doplněný o příslušné obrázky a náčrtky.
- Na každý další list napište své jméno, příjmení, školu a číslo řešené úlohy, stránku protokolu o řešení.
- Řešení úloh pište čitelně a úhledně na listy formátu A4, pomocné obrázky nebo náčrtky schémat dělejte tužkou nebo vhodným fixem.
- Nezapomeňte, že z protokolu musí být jasný myšlenkový postup při řešení úlohy; řešení úlohy bez výkladu bude hodnoceno jako nevyhovující. Naučte se, že podat dobrou zprávu o řešení problému je stejně tak důležité jako jeho vyřešení.
- Úlohy řešte pokud možno nejprve obecně, potom dosadte číselné hodnoty.
- Nezapomínejte, že fyzikální veličiny jsou vždy doprovázeny jednotkami, že ve fyzice pracujeme často s čísly, která neznáme přesně, a výsledek je třeba zaokrouhlovat s ohledem na přijatelný počet platných míst daných veličin.

Naučte se proto také odhadovat výsledek, což vám pomůže při kontrole vašich výpočtů.

Tematické okruhy

Protože existuje příliš velká různorodost ve školních vzdělávacích programech, zadáváme pro školní kolo kategorií E a F společně sadu úloh, z nichž učitel fyziky nebo předmětová komise vybere sedm úloh pro každou kategorii podle učiva, které bude ve škole probráno a procvičeno do konce března. Pro vyšší kola soutěže (okresní, krajská), která mají v celé republice jednotné zadání, je nutné stanovit některá závazná témata:

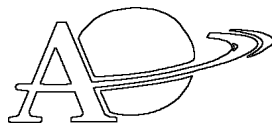
- kategorie F: mechanika (pohyby, síly, práce, výkon, energie)
                  hydromechanika (statika a dynamika kapalin, aerostatika)
                  termika (výměna tepla, teplo a práce, změny skupenství)
                  optika (jen paprsková optika – geometrická řešení)
- kategorie E: k výše uvedeným závazným tématům připojíme oblast
                  elektřina (stejnoseměrný proud, obvody, účinky proudu)

Další aktivity a zdroje informací

Chceme vás upozornit na další aktivity a zdroje informací o FO.

Astronomická olympiáda pro žáky základních škol

Soutěž pořádá Astronomická společnost České republiky. Prosíme učitele fyziky, aby seznámili s touto soutěží zájemce z řad žáků základních škol i víceletých gymnázií. Podrobnosti jsou k dispozici na webové stránce: <http://olympiada.astro.cz>.

Časopisy

Informace o FO a materiály na podporu soutěže se pravidelně objevují v následujících časopisech vydávaných s podporou JČMF:

- *Československý časopis pro fyziku* (<http://www.cscasfyz.fzu.cz>);
- *Matematika–Fyzika–Informatika* (volně dostupný na <http://mfi.upol.cz>);
- *Rozhledy matematicko-fyzikální* (<http://www.jcmf.cz/?q=cz/node/42>);
- *Školská fyzika* (volně dostupný na <http://sf.zcu.cz>).

Přejeme vám hodně zdaru a radosti při řešení fyzikálních úloh!

V Hradci Králové, srpen 2016

Ústřední komise FO ČR

Úlohy 1. kola 58. ročníku Fyzikální olympiády

Databáze pro kategorie E a F

Ve všech úlohách uvažujte tíhové zrychlení $g = 10 \text{ N/kg} = 10 \text{ m/s}^2$ a hustotu vody $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$.

FO58EF1–1: Jízda vlakem

Pavel jel osobním vlakem a bavil se tím, že určoval rychlost svého vlaku i vlaků na druhé souběžné koleji. K přibližnému měření použil stopky na svém mobilním telefonu. Vzdálenost mezi sloupy elektrického vedení v daném úseku byla $l = 50 \text{ m}$, délka klasického osobního vagonu asi $d = 25 \text{ m}$. Vlaky se v uvažovaném místě pohybují konstantní rychlostí.

- Jak velkou rychlostí se pohyboval Pavlův vlak, jestliže Pavel za dobu $t_1 = 1 \text{ min}$ napočítal $n = 18$ sloupů elektrického vedení? První sloup, u kterého Pavel začal měřit čas, se přitom nepočítal.
- Jak velkou rychlostí jel po druhé koleji opačným směrem rychlík, jestliže kolem Pavlova okna projelo za čas $t_2 = 5 \text{ s}$ celkem $k = 8$ vagonů? Při výpočtu využijte rychlost v_1 z části a).
- Za jakou dobu t_3 by kolem Pavla projelo $k = 8$ vagonů rychlíku na vedlejší koleji, pokud by rychlík jel rychlostí z části b), ale stejným směrem jako Pavlův vlak?

FO58EF1–2: Šíření signálu

Rozhlasový a televizní signál, signál mobilních telefonů, vysílaček apod. se šíří ve vakuu stejnou rychlostí $c = 300\,000 \text{ km/s}$ jako světlo.

- Určete dobu, za kterou světlo urazí vzdálenost ze Slunce k jednotlivým planetám sluneční soustavy.
- V roce 1969 přistáli na Měsíci první lidé. Při komunikaci astronautů s pozemským střediskem vznikaly odmlky způsobené jistou dobou šíření signálu. Určete časovou prodlevu mezi vysláním ze Země a příjmem signálu na Měsíci způsobenou jeho šířením.
- V budoucnu se plánuje výprava lidské posádky na Mars. Určete časovou prodlevu mezi vysláním a příjmem signálu mezi Zemí a Marsem způsobenou jeho šířením při nejmenší a při největší vzájemné vzdálenosti obou planet.

Potřebné údaje vyhledejte v Tabulkách pro ZŠ nebo na internetu.

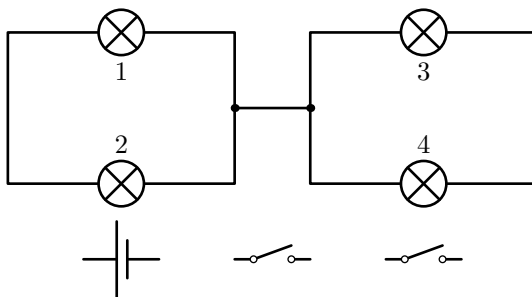
FO58EF1–3: Čtyři žárovky

Čtyři stejné žárovky jsou zapojeny podle obr. 1. Zařadte do obvodu baterii a

dva spínače tak, abyste pouze zapínáním nebo vypínáním spínačů dosáhli toho, že svítí

- a) jen jedna žárovka;
- b) dvě žárovky;
- c) tři žárovky;
- d) všechny čtyři žárovky.

Ve všech případech a)–d) vždy uveďte, která (resp. které) žárovky budou svítit, a pro každý spínač, zda je v daném případě zapnut nebo vypnut. Při řešení předpokládáme, že žádná žárovka nebude přetížena a nevádí, pokud některá z žárovek kvůli menšímu napětí na ní svítí méně.

Obr. 1: Obvod se žárovkami

FO58EF1–4: Lyžařský vlek

Jednomístný lyžařský vlek Slavník v Dolní Moravě z roku 2014 má délku 540 m a překonává výškový rozdíl 124 m. Každého lyžaře vytáhne nahoru za čas 3 min 30 s. Vzájemná vzdálenost lyžařů na vleků je 10 m, hmotnost každého uvažujeme 70 kg. Tření mezi lyžemi a sněhem zanedbejte.

- a) Určete práci nutnou k vytažení jednoho lyžaře.
- b) Určete počet lyžařů na plně obsazeném vleků.
- c) Určete velikost síly, kterou je lano plně obsazeného vleků v nejvyšším místě napínáno. Tíhovou sílu lana zanedbejte.
- d) Určete užitečný výkon motoru vleků při plném vytížení vleků.
- e) Určete kapacitu vleků při dlouhodobém provozu, tj. počet lyžařů vytažených nahoru za 1 hodinu.
- f) K vypnutému vleků přijela výprava čítající 46 lyžařů. Jakou dobu musí být vlek zapnutý, aby se celá výprava dostala nahoru?

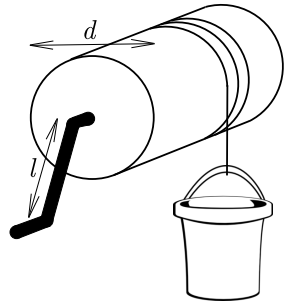
FO58EF1–5: Dva rezistory

Připojíme-li ke zdroji o napětí 12 V rezistor A, bude jeho příkon 8,0 W. Připojíme-li samostatně k témuž zdroji rezistor B, bude jeho příkon 32 W.

- Určete odpor každého z rezistorů.
- Oba rezistory zapojíme k témuž zdroji paralelně. Určete příkon každého z nich.
- Určete proud tekoucí zdrojem v paralelním zapojení b).
- Nyní oba rezistory zapojíme k témuž zdroji sériově. Určete příkon každého z nich.
- Oba rezistory jsou vyrobeny z odporového vodiče stejné délky a ze stejného materiálu. Který vodič má větší průměr a kolikrát?

FO58EF1–6: Rumpál u studny

Rumpál tvoří válec o průměru $d = 16$ cm a klika délky $l = 40$ cm. Na válci je namotáno lano se zavěšenou nádobou o vnitřním objemu $V_1 = 30$ l a hmotnosti $m_0 = 6,0$ kg. Rumpálem vytahujeme vodu ze studny z hloubky $h = 19$ m. Doba jedné otočky kliky je $t_1 = 1,5$ s.

- Jakou silou působíme na kliku při vytahování nádoby zcela naplněné vodou?
- Kolikrát musíme otočit klikou, abychom nádobu vytáhli?
- Jaký je výkon člověka při vytahování?
- Jakou rychlostí nádoba s vodou stoupá?
- Jakou minimální práci musíme vykonat, jestliže máme rumpálem ze studny vytáhnout vodu o objemu $V = 200$ l?

Třecí sílu zanedbejte.

FO58EF1–7: Automobil v mlze

Automobil zásobující denně horskou chatu ve vzdálenosti 28 km urazí tuto trasu za obvyklých podmínek za dobu 35 min.

- Jednoho dne byla hustá mlha a automobil jel celou trasu rychlostí 30 km/h. S jakým zpožděním dorazil?
- Jiného dne z důvodu husté mlhy se také pohyboval rychlostí 30 km/h, po 10 minutách jízdy se však mlha rozplynula a mohl pokračovat za příznivých podmínek obvyklou rychlostí. S jakým zpožděním dorazil? Jaká byla jeho průměrná rychlost?
- Jakou rychlostí by se musel automobil v části b) po rozplynutí mlhy pohybovat, aby k chatě dojel včas?

FO58EF1–8: Vlak jede do kopce

Vlak tvoří lokomotiva o hmotnosti 70 t a tři vagóny, každý o hmotnosti 40 t. Tento vlak se pohyboval rovnoměrným pohybem po železnici se stálým stoupáním 16 ‰ (na každých 1 000 m stoupání trati je přírůstek nadmořské výšky 16 m), přičemž dráhu délky 2,85 km ujel přesně za 3 min. Motor lokomotivy pracoval s výkonem 620 kW.

- Vypočtete rychlost vlaku v kilometrech za hodinu.
- Vypočtete užitečnou práci motoru lokomotivy, tj. polohovou energii, kterou vlak získal.
- Vypočtete celkovou práci motoru lokomotivy a účinnost, s jakou vlak stoupání vyjel.
- Vypočtete dobu, za kterou by vlak ujel uvedenou dráhu, kdyby při stejném výkonu lokomotiva táhla dvojnásobný počet vagónů. Účinnost zůstává stejná.

FO58EF1–9: Mazaný prodavač

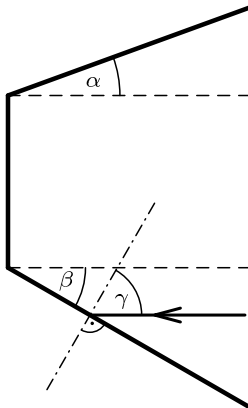
Na perském trhu prodává prodavač zboží a váží přitom na nerovnoramenných vahách. Délku ramen vah neznáme. Prodavač zboží vyváží závažím o hmotnosti m_1 .

- Na které misce je závaží a na které vážený předmět, chce-li prodavač zákazníka ošidit?
- Prodavač dovoluje kupujícímu, aby si zboží sám jednou převážil. Jak zjistíte jedním převážením skutečnou hmotnost zboží, dovolí-li prodavač, abyste zboží umístili na druhou misku vah?
- Jak zjistíte jedním převážením skutečnou hmotnost zboží, když prodavač trvá na tom, že zboží (např. ryby) musí zůstat na stále stejné misce vah?

FO58EF1–10: Tři zrcadla

Tři zrcadla jsou postavena podle obrázku, úhel $\alpha = 20^\circ$, úhel $\beta = 30^\circ$. Na první zrcadlo dopadá paprsek světla pod úhlem $\gamma = 60^\circ$.

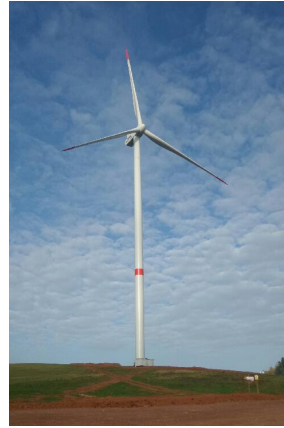

- Určete úhly, pod kterými dopadá světelný paprsek na druhé a třetí zrcadlo.
- O jaký úhel se odchýlil paprsek po třech odrazech od původního směru?
- Jak musíme změnit úhel α , aby paprsek odražený na třetím zrcadle měl právě opačný směr k paprsku, který dopadá na první zrcadlo?
- Jak bychom stejného efektu jako v části c) dosáhli změnou úhlu β ?

Poznámka: Úhel dopadu a úhel odrazu se měří vždy od kolmice v bodě dopadu. Úlohu můžete vyřešit i pomocí geometrické konstrukce.

FO58EF1–11: Větrná elektrárna

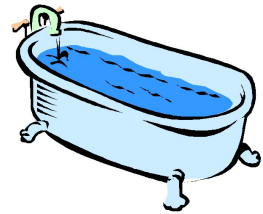
Jedna z největších větrných elektráren u nás typu Vestas V122 u obce Vítězná poblíž Dvora Králové nad Labem pracuje s plným výkonem 3 000 kW při rychlosti větru 12,0 m/s. Vrtule rotoru se přitom otáčejí za minutu 13krát a její tři ramena mají délku 56 m. Výkon elektrárny závisí na rychlosti větru přibližně podle vztahu $P = kv^3$, kde konstanta úměrnosti $k \approx 1\,750 \text{ W}/(\text{m/s})^3$.

- Jaký bude výkon elektrárny, poklesne-li rychlost větru na polovinu?
- Jaká je rychlost větru, pracuje-li elektrárna jen na 20 % plného výkonu?
- Jakou rychlostí se pohybují koncové body vrtule při plném výkonu elektrárny?
- Kolik otáček za minutu by musel vykonat rotor elektrárny, aby se koncové body rotoru pohybovaly rychlostí zvuku ve vzduchu (340 m/s)?

FO58EF1–12: Vodní lázeň

Veronika si chystala koupel smícháním teplé vody o teplotě $t_1 = 63^\circ\text{C}$ a studené vody o teplotě $t_2 = 13^\circ\text{C}$. Voda ve vaně připravená ke koupání měla objem $V = 70\text{ l}$ a výslednou teplotu $t = 33^\circ\text{C}$.

- Určete objem V_1 teplé vody a objem V_2 studené vody, které použila Veronika k přípravě lázně za předpokladu, že tepelné ztráty do okolí a na ohřátí vany jsou zanedbatelné.
- Po nějaké době koupání klesla teplota vody ve vaně na teplotu $t_3 = 27^\circ\text{C}$. Jaký objem V_3 teplé vody o teplotě t_1 musela Veronika dopustit, aby lázeň měla opět teplotu $t = 33^\circ\text{C}$?
- Jakou výslednou teplotu t' bude mít na počátku voda ve vaně ze smaltované oceli o hmotnosti $m_v = 50\text{ kg}$, pokud uvážíme i teplo potřebné k ohřátí vany z teploty $t_4 = 20^\circ\text{C}$ na teplotu t' , jestliže do vany napustíme opět objemy V_1 teplé a V_2 studené vody? Měrná tepelná kapacita oceli je $c_o = 460 \text{ J}/(\text{kg} \cdot ^\circ\text{C})$.

Měrná tepelná kapacita vody $c = 4\,200 \text{ J}/(\text{kg} \cdot ^\circ\text{C})$.

FO58EF1–13: Automobil pod vodou

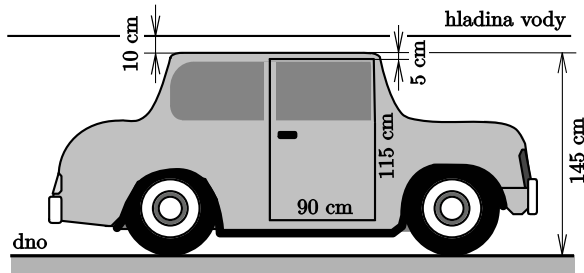
Někdy se stane, že při autonehodě skončí automobil pod vodou. Pro zjednodušení považujme dveře osobního auta za obdélník s výškou dveří 115 cm a šířkou 90 cm. Výška auta je přibližně 145 cm a horní hrana dveří je o 5 cm níž než střecha.

- Jaký hydrostatický tlak působí na dveře auta, leží-li auto na boku a dveře jsou 10 cm pod hladinou? Jaká tlaková síla v tomto případě působí na dveře

auta?

- Jak se mění hydrostatický tlak podél dveří a jaká tlaková síla působí na dveře auta, stojí-li auto na kolech a střecha je 10 cm pod hladinou (obr. 2)?
- Jakou sílu musí v obou případech vyvinout uvězněná posádka v autě, aby otevřela dveře? Ve kterém místě je nejvýhodnější na dveře tlačit?
- Na základě předcházející části rozhodněte, zda má uvězněná posádka šanci dveře v případě a) a b) otevřít?

Předpokládejte, že tlak vzduchu v autě je stejný, jako tlak vzduchu nad hladinou vody.

Obr. 2: Auto pod vodou

FO58EF1–14: Experimentální úloha

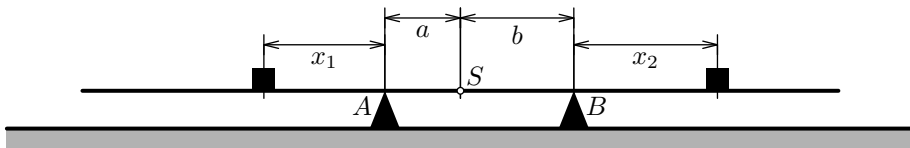
Ověření podmínek rovnovážné polohy páky

Úkol: Pomocí pravítka podepřeného na dvou podpěrách a pomocí dvou závaží ověřte podmínky rovnovážné polohy páky.

Pomůcky: Pravítko délky 300 mm, dvě podpěry, váhy a závaží (případně předměty o známé hmotnosti). Vhodné podpěry s ostrými horními hranami (lze je i vyrobit např. z tužšího kartonového papíru, tzv. čtvrtky) umístíme ve vzdálenosti 50 mm a přichytíme (např. izolepou) na vodorovnou podložku.

Postup:

- Určete vážením hmotnost m_0 pravítka.
- Pravítko položte na podpěry tak, aby střed S pravítka ležel ve vzdálenosti $a = 20$ mm od podpěry (obr. 3). Na levou stranu pravítka položte závaží o hmotnosti 10 g do takové vzdálenosti x_1 od podpěry A , aby se pravítko právě začalo otáčet kolem této podpěry. Změřte tuto vzdálenost x_1 .
- Závaží odeberte a umístěte ho na pravé straně. Změřte vzdálenost x_2 od podpěry B , ve které musíte umístit závaží, aby se pravítko právě začalo otáčet okolo podpěry B .
- Závaží opět odeberte a na levou stranu do vzdálenosti $x'_1 = 130$ mm od podpěry A položte takové závaží (případně několik závaží) o celkové hmotnosti m , aby se pravítko právě začalo otáčet kolem podpěry A .

Obr. 3: Rovnovážná poloha páky

- e) V jednotlivých případech b), c), d) jste měřením při rovnovážné poloze páky zjistili hodnoty x_1 , x_2 a m . Z podmínky rovnováhy na páce tyto hodnoty též vypočítejte a výsledky porovnejte s naměřenými hodnotami.

FO58EF1–15: Experimentální úloha: Měrná tepelná kapacita mince

Úkol: Určete měrnou tepelnou kapacitu desetikorunové mince.

Pomůcky: Mince 10 Kč (nejlépe několik), kalorimetr (termoska, uzavíratelný kelímek s malým otvorem ve víčku), teploměr, váhy, případně souprava závaží.

Postup:

- Navrhněte a popište postup měření.
- Proveďte měření podle navrženého postupu a запиšte naměřené hodnoty.
- Diskutujte naměřené hodnoty a posuďte, zda odpovídají hodnotám, které bychom mohli očekávat podle uváděného složení (viz např. https://cs.wikipedia.org/wiki/Koruna_%C4%8Desk%C3%A1). Další potřebné údaje si najděte na internetu nebo v tabulkách.

Zveme všechny zájemce o fyziku k řešení zajímavých úloh!
Informujte se u svého učitele fyziky.

Najdete nás také na Internetu a Facebooku:

<http://fyzikalniolympiada.cz>

<https://www.facebook.com/fyzikalniolympiada>.

Leták pro kategorie E a F připravila komise pro výběr úloh při ÚKFO České republiky ve složení Pavel Kabrhel, Michaela Křížová, Miroslava Maňásková, Richard Polma, Jindřich Pulíček, Lukáš Richterek a Michaela Šutová ve spolupráci s autory úloh Josefem Jírů a Janem Thomasem. Autorem jedné experimentální úlohy je Lubomír Konrád. V ilustracích byly použity volně šiřitelné obrázky z Wikipedie a NASA, serverů clipartoons.com, pixabay.com, www.doppelmayr.cz, <http://www.clipartkid.com>, www.clker.com, mapy.cz a elektrifikovane-trate.webnode.cz.